

ההוא דגיטין בשמי כתי עדים י"ל לשון מחלה על מחלה דקמי התם במתני' שייך טפי בשמי כתי עדים ובפ"ג דכחצות (דף כו: ד"ה אן) ובפ' חזקת הבתים (כ"ג לז. ד"ה אן) הארכתי: **וארעא** אוקמא בחזקת בר שטיא. לא דמי להיהא דאמר בקידושין (דף עט: ו) ובצנא בתרא (דף קג: וס) אס ברילא הוא עליו להציא רחיה שכיז מרע היה ואס שכיז מרע הוא כו' דהכא כיון שדרכו להיות עמים חלים ועמים שוטה לא שייך להעמיד אחזקה כמו שהיא עמה: **אי** יגיד עליו ריעו מאי זו היא דקתני. הוה מני למיפרך אי יגיד עליו ריעו (ו) ליתני כולה במד וליתני מד מנייהו צדיק כדפריך בפרק לא יחפור (כ"ג דף יט:): **למעוטי** זמן דיתיה בקידושין. מספקא לר"י כמזכר

תורה אור השלם

1. יגיד עליו ריעו מקבא אף על גולה.
2. פי ישבו אחיהו וקון ופית אחד מהם וכן אין לו לא תורה אשת המת החוצה לאיש פו יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:

הגהות הב"ח

(א) גבי בני עדים אי דכירי למו: (ב) שם בגמרא חזק מהם יבמה יבא עליה מי עעליה: (ג) רש"י ד"ה ותקון רבנן וכו' מכירה של עבד כתי לידע מלאה זמן יבמה פירות שדה ויקבה נכסי עבדו: (ד) ד"ה מחקה ליה אם תונה מחקה ליה לזמן ותאמר: (ה) ד"ה להלל וכו' דמקון רבנן זמן אי לא: (ו) הוב"י ד"ה וכו' יגיד וכו' ליתניהו לכולהו בחדא ולימא חדא מנייהו צדיק והוא הדין לאידך דמפיק כפי לא יחפור: (ז) הוב"י ד"ה וכו' דתקון רבנן זמן לידע וכו' עבדא דאיבא דקמי וכו' דקמי בפשא בשטרא וכו' התם רובא בשטרא וכו': (ח) בא"ח אל זמן לאו חד טעמא דמיתוי עבדים להמירו בנת שטרלז וגיטי נשים משום פירייה: **לדון** בכתבא ואתו ומסהדי כו'. קשה לר"י דבהגוזל קמא (צ"ק דף גט. וס): גבי השורף שטרותיו של חבירו פריך ואי דאיכא סהדי לידעי ליכתבו ליה שטרלז אחרונה ואמאי הא אמר הכא דמפיהם ולא מפי כתבם ואר"י דה"ג אס היו מעידים שכן ראו בשטר שפיר הוו עבדי דהרי הם כאליו מעידים ראיו עדות שנתקבל צ"ד דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צ"ד אצל חיישין שמא לא יעידו שכן ראו בשטר אלף שמא יעידו על המעשה עלמנו כאליו הם וזכרים הם אינן זוכרין אלף על פי הכתב וכן הא דאמרין בפ"ג דכחצות (דף כ.) כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו אחר כמה שנים והוא שזכרה מעלמו אצל אינן זוכרה מעלמו לא התם נמי לא איירי במעיד שכן ראה כתוב אלף במעיד על מעשה עלמנו ועוד דהתם לא הוה שטר אלף שכותב לזכרון דברים בעלמא ולא שייך למימר נעשה כמי שנחקרה עדותו צ"ד ואר"י דשמע מר"ת שנהגין עכשו בשולחן העדים עדותן בכתב ידם לצ"ד ולא קרינן ציה מפיהם ולא מפי כתבם כיון שהם זוכרין עדותן והא דתניא צמי שאלחו (גיטין דף עה.) ואס לא יגיד פרט לאלם שאין יכול לדבר ופרין ואמאי והרי יכול לדבר מתוך הכתב שאני עדות דרמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם שאני אלם שאין ראוי להגיד כדאמרין (מנחות דף קו: כ) כל שאין ראוי לצילה כו' אצל אחר מועיל כתב ידו כשזוכר העדות ומיאו בפירוש חומש (דברים יט) פרש"י ע"פ שנים עדים פרט שלא ישלחו כתבם לצ"ד ט: **להצלה** דידה קאתי. פי' בוקנטי' דהשתא דמיקון זמן אי לא מיימא שטרלז דליגרשה מקמי הכי מוקמינן לה אחזקת אשת איש וקטלינן לה ואין נראה דציהדיא אמר צ"פ שני דגיטין (דף פ: ז) גזייה לזמן ויהציה ניהלה מה הועילו חכמים בתקנתן ומשני לרמאי לא חיישין אלמא כי ליכא זמן לא קטלינן לה ואר"י דה"פ להלל דידה קאתי שהגט צא להיליה ולהגיד שהיא מגורשת ולכן יראה אי הוה מחקה ליה לא הוה קטלינן לה הכא למוצה דידה קאתי דהקדושין צדיק להעדי שהיא מקודשת ומחקה ליה לעולם לזמן: **שלישה** אחין נשואין ג' נשים נבריות. ה"ו למנאקט ואחד מופנה: **שלישה** אחין נשואין ג' נשים נבריות. ה"ו למנאקט ואחד מופנה:

סנה בקידושין. ספק קרוב לו כו' וה"ה בקידושין: **וטנא** בקידושין. כתב בכתב ידו וכו' וה"ה לקידושין: ה"ג כל שיש בקידושין יש בקידושין ויש בקידושין מה שאין בקידושין. והוה דגירושין לאו דוקא ומשום דתנא זהו בקידושין תנא נמי זהו בקידושין: **כל שיש** בקידושין. כגון ספק קרוב לו וכו' הוה נמי ספק בקידושין: **ויש** בקידושין. שאין ספק לענין קדושין כגון זמן כדמפרש לקמן דבשטר קידושין כגון המקדש בשטר לא תקנו זמן: **והוה** דגירושין לאו דוקא. דמשמעו זהו דהוה ספק בקידושין אצל ספק קרוב לא הוה ספק לגירושין ואיירי דתנא זהו בקידושין דדוקא זהו דקמ"ל זהו ספק קרוב הוא דשייך בקידושין אצל ספק זמן לא שייך בזה: **הניחא** למ"ד. בגיטין צ"פ (ט) כל הגט (דף יט: כ) מפני מה תקנו חכמים זמן בגיטין משום פירי פירי מתימתי מגצה מצעלה פירות שאכל מנכסי מלווה שלה דקסבר משעה שנתן עיניו צה לגרשה שוב אין לו לצעל פירות: **ארוסה** לית לה פירי. לפיכך לא תקנוהו בשטר קידושין שאין הצעל אוכל פירות עד שתכנס לחופה דכי תקון רבנן פירי לצעל משום פרוקה ופרקונה לא קא מתייב צה אלף מכתובה ואילן דתנאי כתובה הוה דאס משתבאי אפרקינן בכתובות פ' ערבה (דף טז. ב): **משום צה** ארוסה. ויחוס עליה ויגרשה ויאמר קודם זנות שאתם מעידים כבר נתגרשה: **ליסקין** זמן. נמי בשטר קדושין שמא מונה ויאמר קודם קידושין הוה: **והא** עבדא. מכירת עבד: **וסקון** רבנן זמן. ככל שטרי מכירה (ו) [של עבד כדן לידע מאיזה זמן יאכל פירות (ו) שזה קנה נכסי עבדו: **מחקה** ליה. (ז) לזמן ומתאמר קודם קידושין היה זנות זה: **לינחיה** גבי עדים. מאי מהני אי דכירי אימת הוה קידושין אפי' אינו כתוב בשטר מנא לאסקהדי אלף להכי אמרת דמהני דוימנין דלא דכירי וזו מכתבא ואמו ומסהדי והאי לאו עדות הוא דרמנא אמר ע"פ שנים עדים (דברים יט) ולא שיעידו על פי כתבם: **גבי** גירושין נמי. אמאי תקנו זמן משום צה אחותו גבי מאן נינחיה: להלל דידה קאתי. וליכא למיחש דלמא מחקה ליה דכי אמו סהדי דזינתה אי לא מיימא שטרלז דליגרשה מקמי הכי מוקמינן לה בחזקת אשת איש. ומיאו אי לא תקון רבנן זמן הוה מני לחאפויי עלה ומספיקא לא קטלינן לה אצל השתא דתקון רבנן (ט) אי לא מיימא ליה מוקמינן לה אחזקה וקטלינן לה: **הכל** לחובה ידדה קאתי. וזמן דקידושין ואי תקון לה רבנן זמן וזינתה כצשה ליה לשטרלז או מחקה ליה וקיימא אחזקת פניה דממעיקרא: **מתני'** זיקס שני ימנין. דכל זמן שלא כנסה או עדיון זיקת ראשון עליה ועתפסת עליה זיקת מאלהה הרי כנסת זה ונתרו עליה זיקת שניה ואילו כנסה הוה פקעה זיקה דקמא וכו' מיית לא הוה עליה אלף זיקת שני אי"נ לא עבד צה מאמר לא הוה עליה אלף זיקת ראשון: **מייצם** לאיוו שירלז. דקמתי טעמא בפרק שני בצרייתא(א) אס מאמרו של שני מאמר אשת שני הוה בועל ואס אינו מאמר אשת ראשון הוה בועל: **והולץ** לשניה. דחדא לא מיפטרטא צביאה דאידך דלמא מאמר לא קני והוה לו צו' יבמות הבאות מצ' צתים וייצומי תרווייהו נמי לא דלמא מאמר קני והוה לו צו' יבמות הבאות מצ' צתים אחד: **גב' אי** זיקת שני ימנין דאורייתא כו'. לרבנן פריך: **אלף** מדרבנן. דמדאורייתא מאמר לא קני והוה לו צו' שמי יבמות מצ' צתים ותרווייהו מני לייצומי ורבנן הוה דגורו שמא יאלמו צו' יבמות הבאות מצ' א' מתייצמות ומקמטו

תוספות ישנים

ואי זיקת צו' ימנין דאורייתא הילכא נמי לא מצעי. וקשה דהא אין מאמר אלף מדרבנן והיאך איה אלף ממתא המתאמר. וי"ל דבני דהי אי סבירא לן כצ"ש דאמר מאמר קונה קנין גמור וזיקת שני ימנין הילכא נמי לא מציעי. וא"ת הא לעיל מימי קרא ויבמה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני ימנין. וי"ל דלא הוה אלף אסמכתא בעלמא: (ונגזרו) [מגדלה] דלמא חלק ויזכר מייבם. משמע הא לא הוה חלק שריין מתייבם לייבם ומיאו דלמא חלק לקמן (יט) פרק האשה גבי יבם קטן שצ"ע על יבמתו ומשגדיל יבמת אחרת ומת אס לא ידע שהשואב משגדיל יבמתו חוללת ולא מתייבמת ואשמו או חוללת או מתייבמת וכו' ופליגי וא גורין משום אס כי הנה או לא ומהא דהתם לא גור משום ארה וא"כ קשה לתנא דהתם דלא גור יבמה גבי לא מייבמה לאשה שני מתיב גורה אטו אשת שני מתיב דכפרק המגרש שצ"ע לחזון וגרשה חזן משמעון ופ"ש שמשון וקדשה סתם וסבירא לתנא דלקמן דהיה אשת שני מתיב דכפרק המגרש (גיטין צפ: ב) הוה דאורייתא והכל דלא גורין משום אשת שני מתיב דהתם לא סבירא לכן דהתם אשת שני מתיב דהתם ליהויה דאורייתא.

תוס' חד מקמאי

דבשעת כפירה היא לפני ב"ד אם מסרו לה מפי כתב' הוא ומצאוהו כתוב בכתיב ידו הראב"ד וי"ל שכתיב בזה הלשון אמר אברהם מדברי הרב ז"ל עדים שחתמו על השטר ונשתאה השטר בידם זמן ארוך עד שכתבו את העדות אותו השטר בטל אפי"ש שמסור אחי"כ ליד בעליו והדשאת הוא דקאמרי בהדיה שהדי בשעת מסירת השטר והיה שעתא מפי כתבם הוא וזו חיימה גדולה וכמה שטרות יהיו נפסלין בכך אלא כל שטר דאי בעי למפסרה ביד בעליו מצו מסרי לה אף על גב דאישתתי גבייהו זמן גדול ושכחו העדות כיון שמסרתוהו ליד אפי"ש שטרלז מעליא הוא ויתקיים בב"ד ושני הכא שאין שטר הזה ראוי למסורו לידו ולמא מחקא ליה לזמן הלכך ה"ל היה שעתא כעדות על פה ומשום הכי בעיא מפיהם ולא מפי כתבם והיה שמתענתא דבתובות לא מיפראש כדאי עינא אלא במוכרת כדפרי' התם וכן עקר כפי' שנים אוחזין כתבתי דעת ר' יעקב וי"ל בענין מפיהם. הא דאמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה ואיבא דאמר הותרה אפילו היא (ט) דוקא ליה ולא לויקחה והכי יאתא כפי' רבן גמליאל:

מנאמר

במוכרת כדפרי' התם וכן עקר כפי' שנים אוחזין כתבתי דעת ר' יעקב וי"ל בענין מפיהם. הא דאמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה ואיבא דאמר הותרה אפילו היא (ט) דוקא ליה ולא לויקחה והכי יאתא כפי' רבן גמליאל:

א) י"ל דוקא נתן גט לתאמרו ולא ליקמטו.